

**IQTIDORLI TALABALAR,
MAGISTRANTLAR, TAYANCH
DOKTORANTLAR VA DOKTORANTLARNING
“TAFAKKUR VA TALQIN”**

**MAVZUSIDAGI
RESPUBLIKA MIQYOSIDAGI
ILMIY-AMALIY ANJUMAN
TO'PLAMI**

Buxoro - 2024

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA‘LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

MAGISTRATURA BO‘LIMI

**IQTIDORLI TALABALAR, MAGISTRANTLAR,
TAYANCH DOKTORANTLAR VA
DOKTORANTLARNING**

TAFAKKUR VA TALQIN
mavzusida

*respublika miqyosidagi ilmiy-amaliy
anjuman to‘plami*

Buxoro 2024-yil, 15-may

Tahrir hay'ati

- O.X.Xamidov** - Iqtisodiyot fanlari doktori, professor;
R.G'.Jumayev - Siyosiy fanlar bo'yicha falsafa doktori, (PhD), dotsent;
T.H.Rasulov - Fizika-matematika fanlari doktori, (DSc), dotsent;
D.R. Djurayev - Fizika-matematika fanlari doktori, professor;
S.Q. Qaxxorov - Pedagogika fanlari doktori, professor;
A.A. Turayev - Fizika-matematika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
S. Bo'riyev - Biologiya fanlari doktori, professor;
B.N.Navro'z-zoda - Iqtisodiyot fanlari doktori, professor;
D.S. O'rayeva - Filologiya fanlari doktori, professor;
A.R.Hamroyev - Pedagogika fanlari doktori, (DSc) dotsent;
M.B.Ahmedova - Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, (PhD), dotsent;
B.E.Qilichov - BuxDU "Ozbek tilshunosligi va jurnalistikasi" kafedrası professori;
E.B.Dilmurodov - Fizika-matematika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Mas'ul muharrir:

A.A. Turayev – magistratura bo'limi boshlig'i f.-m.f.f.d., (PhD) dotsent

Musahhih:

Sh. Ramazonov – bosh muharrir BuxDU 2-bosqich magistranti

T.Sh.Ergashev – Magistratura bo'limi bosh mutaxassisi

D.R.Rahmatova – Magistratura bo'limi mutaxassisi

Ushbu Respublika ilmiy-amaliy anjumani 2024-yilga mo'ljallangan xalqaro va respublika miqyosida o'tkaziladigan ilmiy va ilmiy-texnik tadbirlar rejasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining buyrug'iga asosan tashkil etildi. To'plamda iqtidorli talabalar, magistrantlar, tayanch doktorantlar va doktorantlarning ilmiy izlanishlari, tajriba almashish, sohalarda amalga oshirilayotgan ishlarni tahlil qilish va bu boradagi takliflarni ishlab chiqish bo'yicha ilmiy-amaliy va uslubiy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Mazkur to'plamga kiritilgan maqolalar va tezislarning mazmuni, statistik ma'lumotlar hamda bildirilgan fikr va mulohazalarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

One impulse from a vernal wood,
May teach you more of man,
Of moral evil and of good,
Than all the sages can.”

Bu misralar Uordsvort tabiatdan o’rganishga qanchalik katta e’tibor berishini ko’rsatadi. U hatto tabiat bizga yaxshilik va yomonlik axloqlari o’rtasidagi farqni donishmandlarga qaraganda yaxshiroq o’rgatishi mumkinligini ta’kidlaydi.

Ushbu asarlarning barchasini o’rganib chiqqandan so’ng, Uordsvort she’riyatining ulkan teranligiga, xususan, romantizmning asosiy negizini tashkil etuvchi tabiatga va unga bo’lgan muhabbatga nazar tashlaydi. Uilyam Uordsvortning romantik she’riyatga qo’shgan eng katta hissasi tabiatni va uning son-sanoqsiz sirlarini ko’rish, kuzatish va tushunish haqidagi tasavvurlarni berishdir. Shu bois, Uordsvort uning muxlislari va tanqidchilari tomonidan haqli ravishda tabiat shoiri deb e’tirof etiladi.

Darhaqiqat, agar diqqat bilan kuzatilsa, biz Uordsvort shaharlarning shovqinidan uzoqda oddiy hayotni targ’ib qilganligini ham ko’rishimiz mumkin. Bunday fikrlash tarzi keyingi avlod romantik shoirlari ijodida nafaqat Buyuk Britaniya, balki butun Yevropa va Amerika qit’asida mustahkam o’rin egalladi. Shu tarzda, Uilyam Uordsvortni romantizmning otasi desak xato bo’lmaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO’YXATI

1. Geoffrey Hartman “Wordsworth’s Poetry 1787-1814”. Yale University Press, 2015, 448p.
2. Kurbonova Nodira Rozikovna and Umidabegim Ja’farovna Anvarova “William Wordsworth as the founder of romanticism and his contribution to romantic poetry”. International scientific conference scientific advances and innovative approaches, 2023, 290p.
3. Ella Hill “I Wandered Lonely as a Cloud by William Wordsworth”. Poetry Recitation Template, 2020, 26p.
4. Wordsworth William (1802). “Lyrical Ballads with Pastoral and other Poems”. Vol. I (3 ed.). London: Printed for T.N. Longman and O. Rees. Retrieved 13 November 2014, 227p.
5. Coleridge Samuel Taylor “Table Talk”, Routledge, 1823, p.98

ANVAR OBIDJON – TABIAT KUYCHISI

*N.T.Ochilova,
BuxDU, Adabiyotshunoslik: o’zbek: adabiyoti mutaxassisligi
2-bosqich magistranti
n.t.ochilova@buxdu.uz*

Annotatsiya. Ushbu maqolada Anvar Obidjon ijodining o'ziga xosligi, badiiy mahorat qirralari to'g'risida so'z yuritilgan. ijodkorning bolalarga bag'ishlangan she'rlari tahlilga tortilgan.

Kalit so'zlar: Bolalar adabiyoti, She'riyat, Anvar Obidjon ijodi, Ijodiy niyat, badiiy mahorat, obrazlilik.

Bolalar adabiyotiga o'zining sezilarli hissasini qo'shgan Anvar Obidjon bolalarning nozik qalbini, orzu-umidlarini, kechinmalarini his etgan holda nafis she'r va hikoyalar yaratdi. U turli buyumlar, jonivorlar, o'simliklar olamini yosh kitobxonga sirdosh etib, ular orqali yosh kitobxonda tabiatga mehr uyg'otishish maqsadini namoyon etdi. Adibning ijod namunalari sodda va samimiyligi, shu bilan birga mantiqning kuchliligi bilan nafaqat bolalarni, balki kattalarning ham qiziqishlarini oshiradi ham ularni adabiyotga oshno bo'lishga undaydi. Ayniqsa uning tabiat hodisalarini tasvirlash mahorati bolalarni she'riyatga qiziqishga ham yo'naltiradi. O'xshatish, mubolag'a, jonlantirish kabi ifoda vositalari shoir she'rlaridagi jozibadorlik baxsh etgani holda va mazmundorlikni yanada boyitishga xizmat qiladi.

Adibning bolalarga atalgan "Ona yer" nomli dastlabki (1974) to'plamidan tortib, hozirgacha e'lon qilingan kitoblari ichida turli mavzularga e'tibor qaratilgan. Uning turli mavzuga bag'ishlangan kitoblari nafaqat bolalar, balki, kattalarga ham, oddiy xalqqa ham birdek yoqadi. Shoirning she'rlaridagi badiiy go'zallik haqida gap ketar ekan, u she'rlarida o'zgacha ruh, zavq, kayfiyat baxsh etgaligini ta'kidlash mumkin. Eng muhimi, she'rda ifodalangan har bir obraz ko'z oldimizda ko'rinmas rassom orqali chizilgan chizmalarga o'xshaydi. Shoirning she'rlarida talqin etilayotgan obrazlarda fikrlar aniq, tiniq, ixcham, sun'iylikdan xoli, haqqoniylik va hayotiylik, obrazlilikni kuzatamiz. Shuningdek, samimiyligi, xalqonalik, milliylik ham shoir she'riyati uchun xos hisoblanadi.

Akademik Baxtiyor Nazarov aytganidek: "Anvar Obidjonning "Uzum"iga o'xshagan namunalar faqat o'zbek bolalar she'riyatidan tashqari umuman keng miqyosdagi bolalar adabiyotini bezay oladi:

Donalarim marjoncha,
Bir boshim- naq bir jomcha.
Quritsangiz mayizman,
Dasturxonga fayzman.
Kuzda yeb-yeb to'yishar,
Qishga osib qo'yishar.
Boqar shod yosh-qarilar,
Maqtar hatto arilar.

Bunday she'rni o'qigan bolalargina emas, barcha yoshlardagi she'rxonlar qalbida rohatlar tuyadi".

Haqiqatan shoirning "Uzum" she'ri milliyligimizdan, yurtimizning serquyosh o'lka ekanligidan, dehqon bobolarimizning mehnatkashligidan darak beradi. She'rda uzum obrazi jonlanib, kitobxonni o'ziga qaratadi. Uzum mevasining har bir donasi

shoir aytganidek shoda marjon kabi. Uni quritsangiz mayiz holiga keladi. Bu esa bizning dasturxonga ko'rk va fayz bag'ishlaydi. Uyimizda mehmon kutganimizda ham albatta, dasturxonda mayizning o'rni bo'lakcha. Uzum shu qadar shirin meva-ki, hatto arilar ham uning shirasidan bahramand bo'lgilari keladi. Uzunning navlari juda ko'p: asl qora, behishti, charos, chillaki, husayni, kishmish, magarach, nimrang, obaki, xaliliy va hokazolar. Ushbu uzum navlarining har birida o'zgacha ta'm, o'zgacha maza bo'ladi. Qish faslida ham uzumni xonadonimizning barakasidan dalolat beradi. She'r orqali ana shunday kechinmalar yuzaga keladi, tasavvurlar ko'z o'ngimizda jonlanadi

Anvar Obidjon ijodi serqirraligi tufayli hamisha hayotiy mavzularga bog'lanib turadi. Tabiat hodisalaridan tortib, narsa va buyumlar, hayvonot olami, o'simlik dunyosigacha bo'lgan, mo'jizakor olamni shoir kuzatar ekan, ularning tashqi va ichki hodisalariga taqlidan noodatiy tarzda murojaat qilib, his-tuyg'ularini, ichki kechinmalarini zamon va makon bilan chambarchas bog'lagan holda ifoda eta olgan. "Irmoq qo'shig'i" she'rida tabiat tasviri mahorat bilan ifoda etilgan:

Toshdan-toshga sakrab keldim,
Qo'msayman O'sh, Shopirlarni,
Shildir-shildir.

Ushbu she'rda bolaning ko'z oldida toshdan-toshga urilib o'tayotgan irmoq gavdalanadi. Adib irmoq orqali Ona vatanimizning go'zalligini, Yurt sog'inchini aks ettirgan. Inson vatani bilan qayerda bo'lmasin doimo faxrlanib, uni qo'msab yashashi, uning tog'lar-u bog'lari takrorlanmas mo'jiza ekanligini bolalarga quvnoq irmoq orqali obrazli ifodalab beryapti. Shunga o'xshash yana bir she'ri "Shamol qo'shig'i" bilan tanishamiz:

Bolalarga yoqaman,
Guv-Guv.
Mevalarni qoqaman,
Duv-duv.
Ba'zi fe'lim be'mani,
Guv-guv.
Cho'ktiraman kemani,
Qiy-chuv.

She'r barmoq vaznida yozilgan bo'lib, har bir bandi *a-b*, *a-b* tarzida qofiyalangan. She'rdagi juft misralarda "guv-guv", "duv-duv" kabi takror so'zlar qo'llanilgan. Bu esa she'rning yanada o'ynoqiligini va quvnoqligini oshirib berishga xizmat qiladi. "Shamol qo'shig'i" she'rida insonlar xarakteri aks ettirilgan bo'lib, mehribon, sho'x insonlar doimo atrofdagilarga quvonch baxshida eta olishi ifoda etilgan. Bu she'rning birinchi misrasida yaqqol ko'rinib turibdi. Fe'li tor, badjahl insonlarning xarakter-xususiyatlari esa nimalarga olib kelishi shamol keltiradigan talofot orqali ifodalangan. Demak, shoir bolalarga ikki toifali insonlarni shamolning o'ziga bergan ta'rifi orqali ko'rsatib, xulosani o'zlariga qoldirgan.

Shoirning "Chakka qo'shig'i" she'rini kuzataylik:

Kirolmasam romingizdan,
Chakka-chuk, chakka-chuk.
Teshib tushdim tomingizdan,
Chakka-chuk, chakka-chuk.

Tomchilayman boshingizga,
Chakka-chuk, chakka-chuk.
Tegish uchun g'ashingizga,
Chakka-chuk, chakka-chuk.

Chakka orqali ba'zi insonlar yoki bolalar qay yo'l bilan bo'lmasin o'zining istaklarini amalga oshirish uchun maqsadidan qaytmasligi ko'rsatib berilgan. Bolalar ayrim paytlarda o'z istaklarini amalga oshirishni qat'iy istashadi. Hazil aralsh she'r orqali maqsadga erishish yo'lida taslim bo'lmaslik, ammo ba'zida shu yo'lida kimlarnidir g'ashini keltirib qo'yish ham mumkinligi ifodalangan.

Umuman olganda, ijodkor tabiat va borliq hodisalari bilan yosh kitobxonni tanishtirish hamda ularni tabiat ajoyibotlari va xususiyatlariga oshno qilish orqali tarbiyalash maqsadini ko'zda tutadi. Shuningdek, shoir she'rlari hayotiyliigi, badiiy qimmat, tarbiyaviy ahamiyati bilan mohiyati bilan alohida ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Nazarov B. "O'zbekiston adabiyoti va san'ati" gazetasi 2017-yil 16-iyun 25-son
2. Anvar Obidjon Ona yer. – T.: Yosh gvardiya, 1974. – 39 b.
3. Obidjon A. O'g'irlangan pahlavon. – Toshkent: Cho'lpon nomidagi nashriyoti, 2006. – 118 b.

UY-RO'ZG'OR DOIRASIDA SHAKLLANGAN O'ZBEK VA TURK TILI BARQAROR BIRLIKLARINING QIYOSIY VA LINGVOKULTUROLOGIK TAHLILI

N.E.Bakirova.

BuxDU, adabiyotshunoslik: o'zbek adabiyoti mutaxassisligi

2-kurs magistranti

n.e.bakirova@buxdu.uz

Kalit so'zlar: maqol, ibora, barqaror birlik, uy-ro'zg'or buyumlari, lingvokulturologik tahlil

Annotatsiya. Maqolada uy-ro'zg'or doirasida shakllangan o'zbek va turk tili barqaror birliklarning qiyosiy va lingvokulturologik tahlili haqida so'z boradi.

MUNDARIJA	
O.X.Xamidov	MUQADDIMA.....3
A.A.Turayev	TA'LIM TIZIMIDAGI ISLOHOTLAR VA MAGISTRLAR ILMIY-PEDAGOGIK FAOLIYATINING MAQSADI.....4
1- SHO'BA	
ANIQ VA TABIIY FANLARNING BUGUNGI KUNDAGI DOLZARB MASALALARI	
F.R.Karimov	ELEKTRON TA'LIM RESURSLARINI TA'LIM TIZIMIDAGI O'RNI.....8
Sh. Sh. Rashitova	NITROFURAL MOLEKULASINING NITROREDUKTAZA FERMENTI BILAN MOLEKULYAR DOKINGI.....10
F.R.Karimov	O'QUVCHILARNING FANGA OID KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA INTERAKTIV TA'LIM PLATFORMALARIDAN FOYDALANISH.....13
Sh.Y.Aminova	MATRITSANING XOS SONINI TOPISH ALGORITMI.....15
Sh.T.Otamurodova	TIBBIYOT INSTITUTI TALABALARI BILAN KARBONSUVLAR, MONOSAXARIDLAR TUZILISHI VA XOSSALARI MAVZUSIDAGI DARSNI ZAMONAVIY USLUBDA O'TISH VA MAVZUNING DOLZARBLIGINI YORITISH.....19
S.F.Abduraxmonov R.S.Rahmatova	ASETILASETOANILID ATSETILGIDRAZONINING MOLEKULYAR DOKINGI.....23
S.B.Bo'riyev Sh.R.Rahmatova L.T.Yuldoshov A.B.Yarashov	BUXORO HUDUDIDA BALIQCHILIK HOVUZLARINI TASHKIL ETISH VA TOVAR BALIQ MAHSULDORLIGINI OSHIRISH CHORA-TADBIRLARI.....26
S.S.Elmurodova	NYUTON – KOTES KVADRATUR FORMULALARI KOEFFITSIYETLARINI ANIQLASH ALGORITMI.....30
Z.Y.Usmonxo'jayev P.X.Bayramov	QATLAMALI KO'PXILLIKLARNI GEODEZIK AKSLANTIRISHLAR.....34
M.T.Jumayeva Q.G'.Avezov	METALLARNING PANTOTENIK BILAN KOORDINATSION BIRIKMALARI.....37
Sh.Sh.Raxmatullaye, A.O'.Kamolova	BUXORO VILOYATI MOXI-XOSSA SUV HAVZASI, ZOOPLANKTON ORGANIZMLARI VA ULARNI KO'PAYTIRISH BIOTEXNOLOGIYASI.....39
G.O'.Temirova Sh.Sh.Nafiddinov	O'SIMLIKSHUNOSLIK FANIDAN "MAKKAJO'XORI" MAVZUSINI O'RGANISHDA "KLASTER" METODIDAN FOYDALANISH.....44

<i>Sh.S.To'xtayeva</i>	<i>“SHARH AT-TA'ARRUF” ASARI – TASAVVUF VA ISLOM ILMLARIGA OID MUSTAQIL MANBA SIFATIDA.....790</i>
<i>S.S.Sadullayev</i>	<i>ABU BAKR AL-KALOBODIY MEROSINING YOSHLARNI MA'NAVIY AXLOQIY TARBIYALASHDAGI O'RNI.....794</i>
<i>Z.F.Sadulloyeva</i>	<i>“MUJMAL-I FASIHIY” ASARI HAQIDA796</i>
<i>Z.F.Sadulloyeva</i>	<i>ISLOM TARIXIDA KUFA SHAHRINING TUTGAN O'RNI...800</i>
<i>A.A.Abduraxmonov</i>	<i>OTANING BEBAHO MEROSI.....804</i>
4-SHO'BA	
FILOLOGIYA FANLARINI O'QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR	
<i>M.S. Davronova</i>	<i>„ARBA'IN"NING QO'LYOZMA VA TOSHBOSMA NUSXALARI XUSUSIDA.....805</i>
<i>O.A.Omonov</i>	<i>MUMTOZ ADABIYOTDA MUHAMMAD HANAFIY OBRAZINING BADIY TALQINI (“ZAYN UL-ARAB” ASARI MISOLIDA)809</i>
<i>P.Ю.Саакян</i>	<i>ИРОНИЯ КАК ВЫРАЗИТЕЛЬНЫЙ ИНСТРУМЕНТ АВТОРСКОЙ ИНДИВИДУАЛЬНОСТИ. 813</i>
<i>К.И.Зульфиколева</i>	<i>ТРАНСФОРМАЦИЯ СТИЛЯ И ХУДОЖЕСТВЕННОЕ ПРОСТРАНСТВО РУССКОГО САТИРИЧЕСКОГО РАССКАЗА (НА МАТЕРИАЛЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ М.Е.САЛТЫКОВА-ЩЕДРИНА, М.ЗОЩЕНКО, М.ЖВАНЕЦКОГО)815</i>
<i>I.D.Karimova</i>	<i>A COMPARATIVE ANALYSIS OF DANIEL DEFOE'S "ROBINSONCRUSOE" AND JONATHAN SWIFT'S "GULLIVER'S TRAVELS.....819</i>
<i>M.F.Nurmatova</i>	<i>AMIRIY IJODIYOTIDA AN'ANAVIYLIK TAMOIYILI.....824</i>
<i>N.Q.Qurbonova</i> <i>U.J.Anvarova</i>	<i>UILYAM UORDSVORT- TABIAT KUYCHISI.....827</i>
<i>N.T.Ochilova</i>	<i>ANVAR OBIDJON – TABIAT KUYCHISI.....829</i>
<i>N.E.Bakirova</i>	<i>UY-RO'ZG'OR DOIRASIDA SHAKLLANGAN O'ZBEK VA TURK TILI BARQAROR BIRLIKLARINING QIYOSIY VA LINGVOKULTUROLOGIK TAHLILI.....832</i>
<i>D.U.Mamanova</i>	<i>O'ZBEK ADABIYOTIDA TARIXIY MAVZUDAGI ZAMONAVIY PENTOLOGIYA.....836</i>
<i>R.O.Masharibova</i>	<i>DRAMATIK ASARLARDA NOVERBAL VOSITALARNING SOTSIAL XOSLANISHI.....840</i>
<i>R.J.Ereshdjumayeva</i>	<i>A CONNECTION BETWEEN THE WORKS OF EDGAR ALLAN POE.....844</i>